

Tööliste Hääl

Eestimaa Töolisühingute Keskliidu häälekandja

Nr. 11

November 1929

II aastakäik

<p>Tellimise hind postiga:</p> <p>Aastas 120 senti 6 kuu peale 60 " 3 " " 30 " 1 " " 10 "</p> <p>Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja ametiühingud.</p>	<p>Ilmub 1 kord kuus.</p> <p>Address: Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.</p> <p>Üksiknumber 10 senti.</p>	<p>Kuulutuste hinnad:</p> <p>1 lehekülj 40 kr ^{1/2} " " 20 " ^{1/4} " " 10 " ^{1/8} " " 5 "</p> <p>Teksti ees ja tekstis 50% kallim.</p>
---	---	---

Sisukord: 1) Töölise tasulise suwepuhkuse kindlustamisele! 2) Ametiühingud, oma häälekandja ümber! 3) Rahvusvaheline Ametiühingute Liit 1928 aastal. 4) A. Stein Kuidas organiseerida töötatöölisi. 5) L. J. — Tööaja küsimus. 6) Rahvusvaheline demokraatia. 7) Ei ial enam sõdal! 8) Mida tahavad ametiühingud. 9) Ameerika ametiühingute kongress. 10) Austria tööliskoda. 11) Kõigile nahatöölisele. 12) Tallinna maalritöölise ametiühing tõstab kutseoskust. 13) Teateid ametiühingutest.

Töölise tasulise suwepuhkuse kindlustamisele! Rahvusvaheline Ametiühingute Liit nõuab selle teostamist. Kõik ametiühingud peavad küsimuse käsile võtma.

Töölisele suwepuhkuse võimaldamine ettevõtjate poolt palga edajamaksimisega on viimastel aastatel saanud üldiselt tunnustatud nõudmiseks, mille elluviimise eest võitleb rahvusvaheline ametiühinguliselt organiseeritud proletariaat. Sest muutub ju töö ühes tehnika arenemisega ja järjest täielikumate ning keerulisemate masinate ja valmistusviiside tarvitusele võtmisega üha kurnavamaks ning suuremat pingutust nõudvamaks nii kehaliselt kui ka vaimiliselt. Sihthast töölisele, kes varemalt lihtsate abinõudega oma päevatööd tegi, on saanud tihti väga keeruliste ja täpsete masinavärkide juhtija, kellel tuleb töötada äärmise tähelepanu ja pingutusega. Si jatkku seega enam harilikult igapäevastest puhkeajast, et ennast hoida töövõimelisena, vaid organismit vajab aeg-ajalt pikemat puhkust, nagu seda harilikult võimaldatakse vaimilise töötajale suwepuhkuse näol.

Tegelikult saamadki juba suuremas osas kultuurriikides mitmesugused töölise liigid pikema või lühemaajalist palgalist suwepuhkust ettevõtjate poolt kas kollektiivlepingute alusel või sellekohaste vastavate seaduste ja määruste põhjal.

See puhkeage ulatab erimail ja eriliste töölisklasside juures paarist päevast kuni kahekolme nädalani ja enamgi aasta kohta. Kuid üldiselt reeglits pole see kaugeltki veel saanud. Sellepärast ongi viimastel ajal võitlus töölise suwepuhkuse eest Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu poolt tõstetud esirinda, jades illes eesmärgiks — teha suwepuhkus kõigil mail kõigi töölise vastuvaidlematuks õiguseks ning kindlustada see vastavate seadustega nii igal maal eriti kui ka rahvusvaheliselt.

Töölise palgalise suwepuhkuse küsimus oli päevakorral tänapäev kevadel Praagas ärapeetud Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu kongressil, kus vastu võeti selles küsimuses pikem resolutsioon, milles kongressis asus seisukohale, et „töölise tasulise suwepuhkuse küsimus ei pea olenema ettevõtjate heast tahtmisest ja omavolitsist, vaid seda tuleb tunnustada kõigil mail kui töölisklassi vastuvaidlematu õigust. Moodsa valmistustehnika arenemine, mis üha kiiremas tempos edasi läheb, kurnab töölise järjest rohkem nii kehaliselt kui ka vaimiliselt ja nõuab paratamatult iga-aastaselt pikemat

Ametiühinglased, oma häälekandja ümber!

Gesfujulikud otsused.

„Tööliste Hääle“ igale liikmele.

Palju on veel puudusi, mis takistavad meie ametiühingute forrapäraft arenemist. Meil ei tuleks nende eest silmi finni pigistada, vaid katjuda neid ühtjel nõul ja jõul kõrvaldada.

Üheks juuremaks puuduseks teiste hulgas on meie ametiühingute nõrk side oma liikmeskonnaga. Paljudes ametiühingutes on ju tegelikult olukord nii, et liige võetakse vastu, ta käib heal juhusel korra ehk paar üldkoosolekul — ja siis jäetakse ta unustusse. Muud sidet, peale liikmemaksu maksmise, mida ta ka paljudel juhuistel ise peab ühingusse ära võima, tal nagu ühingu-ga ei olegi. Selles seisabki põhjus, miks uued liikmed astudes ühingusse, warsti jealt wõõrdunwad ära. Meie ühingute liikmeskond on selle tagajärjel väga läbikäim. Ei ole sellest küllalt, kui teeme kihutustööd ja katjume ühingutele wõita uusi liikmeid. Tuleb mõista muuta liikmeskonda ka piisiwaks.

Esimejeks nõudmiseks siin on muudugi, et ühingutel peawad olema wäljaldusmehed, kes töökohtadel sidet peawad töölistega, neilt liikmemaksusid sisse kasseeuwad, kihutus-tööd teewad uute liikmete juurdewõitmiseks jne. Kuid wäljaldusmehed üffi ei juuda kaugekfi kõigil juhuistel jeda läbi wiia, mis ühingute edasiarenemiseks tarwilik. On tarwis ühingu liigetes kaswatada „ametiühingulist mõlemiswiisi“ — neid wiia weendumisele, et ainult ametiühingute kaudu juudawad nad oma olukorda parandada. Selleks on waja, et ametiühingutel oleks oma ajakiri.

Teiste arenenud ametiühingulise liikumise-ga maades on annugi weendumisele jõutud, et juhatus ja wäljaldusmeeste kõrwal on kõige tähtsamaks sidemeks ühingu ehk liidu liigete wahel oma ajakiri. Sellepärast näemegi, et mujal pea kõigil ametiühingulistel üffustel on oma ajakirjad.

Selduseks, et ajakiri oma ülesannet täidab, on sealjuures, et iga ametiühingu liikmel peab olema ametiühingute häälekandja.

Meil, kus ametiühingute wäikuse tõttu ei ole võimalik igal kutseühingul ajutada oma ajakirja, on „Tööliste Hääle“ püüdnud moodustada jeda filda, mis seoks kogu Gesfi ametiühingulist peret.

Arusaadawalt on võimalik jeda ülesannet teostada rahuldawalt ainult siis, kui kõik E. L. Refliidu kuuluwad ametiühingud ühtjel jõul ja nõul kaasaaitawad Refliidu juhatusse nii kaastööga kui ka ajakirja lewitamisega.

Selleks wõeti ijegi möödmunud kongressil wastu otsus, et kõik ametiühingute juhatused peawad ajakirja kaastööga ja lewitamisega toetama.

Palju on meie ühinguist jeda kongressi otsust täitnud? Ainult paar ametiühingulist wäljaspoolt Refliidu juhatus on waimaks wõtnud kogu käesolewa aasta jookjul teetada kaastööga. Aga lewitamine? Wastu-tõõti tuleb lewitajailt wastuseid: mul ei ole enam aega ajakirjaga jännata jne. Arusaadawalt peabki niisugusel korral olema ajakirjal puudusi ja need on: wäike lewimine ja nõrk kodumaaline oja.

On jelge, et tuleb otsida teid kudas wiia meie ainukest ametiühingulist häälekandjat jinnamaale, et ta tõesti oleks sidemeks meie kõõkide ametiühingute ja nende liigete wahel ja jelle-ga ka kaaja aitaks ametiühingute ülesehitustööle.

Arwestades ajakirja wäikse lewimisega ja asjaoluga, et wälismaadel pea kõik ametiühingud oma liigetele annawad tasuta ajakirja, tegi E. L. Refliidu juhatus ametiühingutele ettepaneku, et need telliks kõigile oma liikmeile „Tööliste Hääle“. Mõõmstatuvalt ongi mitmelt ametiühingult tulnud jaatawad wastused, et nad telliwad ajakirja tulewal aastal kõigile oma liigetele.

Kuid ei saa märkimata jätta, et üffitutes ametiühingutes ijegi ametiühingute juhatused on mingile eitawale seisukohale ajunud ajakirja wastu. Ettejändeks ajakirja mitetellimiseks tuuakse ette, et ajakiri ei olla küllalt erapooletu jne. Kuit aga neilt inimestelt küsitakse, miks ei tule teie ja aita siis jeda ajakirja erapooletule pinnale, siis saate neilt ainult kõrwalepõikawaid wastuseid. Saab mulje, et üks oja meie ametiühinglastest ei näegi hea meellega ajakirja mõju kaswamist. Selle taga wõiwad peituda küll ainult parteipoliitilised kaalutlused.

E. L. Refliidu juhatus on otsustanud

alandada tulemal aastal ajakirja hinda ametiühingute läbi tellides 5 jendi peale efi. eest. Seega peaks ajakirja hinna poolest kõigile kättesaadav olema. Niisiis on tarvis kõigi ametiühingute kaastööd jelleks, et tu-

leval aastal kõik E. L. Refliitu kuuluvad ametiühingulaised omaks ajakirja ja juhatused toetaks ajakirja kaastööga. See oleks juurde samuti edasi meie ametiühingulises liikumises.

R. M.

Rahvusvaheline Ametiühingute Liit 1928 aastal.

Viida kõnelewad armud.

Kiire arenemine.

Rahvusvaheline ametiühinguline liikumine võib rahuldustundega vaadata tagasi 1928 aastole. Liikmete arvu tarvisel kasv, mis algas pärast sõjaajast kriisist ülesannetega aastal 1927, jätkus ka 1928 a. ja võib isegi ütelda, et liikmete arvu kasvamine tempo sel aastal suurenes tuntuvalt.

Rahvusvahelise Ametiühingulise Liidu liikmete arv 31. detsembril 1928 a. tõusis 13.525.263 peale. 1927 aastal oli 13.144.225. Täheleb liikmete arvu kasvamis 381.038 ehk 2,9% võrra, kuna 1927 aastal kasvamis 305.051 ehk 2,4% võrra. R. M. Liidu kuuluvate maade keskkliitude arv jäi endiseks, nimelt 28. Maal walitseva terrori tõttu Liidust väljalangenud Deedu ametiühingulise keskkliidu asemel astus Kreeka keskkliit.

Liikmete arvu ühikute maade järgi oli 31. detsembril 1928 a. järgmine: Argentiinas 82.574 (Kambrites igalpoole 1927 a. arv: 82.574); Belgias 518.658 (530.575); Bulgarias 2.650 (2.485); Taanis 155.978 (156.524); Saksamaal 4.866.926 (4.415.689); Saksia ametnikkude liit 390.648 (394.801); Eesti 5.506 (5.071); Prantsusmaal 638.326 (605.250); Kreekas 98.470; Inglismaal 3.673.144 (3.874.842); Lõuna-Ameerikas 36.044 (33.217); Kanadas 144.000 (140.195); Lätis 21.388 (18.732); Rootsis 15.377 (14.179); Meemelis 1.064 (1.024); Hollandis

220.545 (202.696); Austrias 766.168 (772.762); Palestiinas 21.302 (21.873); Poolas 272.317 (271.586); Rumeenias 26.783; Rootsis 469.409 (437.974); Šveitsis 173.000 (165.692); Hispaanias 221.000; Lõuna-Aafrikas 40.000 (60.660); Lõuna-Lääne Aafrikas 500 (600); Tšehhoslovakkias 558.608 (541.637); Ungaris 124.378 (127.422).

Reudent andmetest nähtub, et liikmete arv on tõusnud 14 maa keskkliidu ja langenud 9 maa keskkliidus. 4 keskkliidu liikmete arv jäi endiseks.

Särgmist maade keskkliitude liikmete arv on tõusnud: Bulgaarias 165 (6,6%) võrra; Saksamaal 451.237 (10,2%); Eestis 435 (8,6%); Prantsusmaal 33.076 (5,5%); Lõuna-Slaavias 2.827 (8,5%); Kanadas 3.805 (2,7%); Lätis 3.156 (16,8%); Rootsis 1.198 (8,4%); Meemelis 40 (3,9%); Hollandis 17.849 (8,8%); Poolas 736 (0,3%); Rootsis 31.435 (7,2%); Šveitsis 7.308 (4,4%) ja Tšehhoslovakkias 16.971 (3,1%).

Langenud on liikmete arv: Belgias 11.917 (2,2%); Taanis 447 (0,3%); Saksia ametnikkude liidus 24.153 (6,1%); Inglismaal 201.698 (5,2%); Austrias 6.594 (0,9%); Palestiinas 571 (2,6%); Lõuna-Aafrikas 20.660 (34,1%); Lõuna-Lääne Aafrikas 100 (20%) ja Ungaris 3.044 (2,4%).

Kuidas organiseerida töötatöölisi.

Selle võimalustest ja viisidest.

H. Stein.

1.

Ühes kättesaadavus järele on järjekordest terava ja valusa päevakõltsimusega esile kerkinud praeguse ühiskonna luupainajaliskum nähe — tööpuidus.

Meie teame ühikasti, et kogu ilmas on töökäsi palju, väga palju enam, kui neid

wajab kapitalistlik töökorraldus ja jaotus. Tööpuuidus on üleilmaline, mitte waid kohalik nähe. Kuid sellega paratamatult kaasas käiw töötatöölise küsimus on meil — Eestis — hulga teravam, hulga walusam, kui ehk kufagil mujal. Teistes riikides, mitte ainult suuremais tööstus- waid ka põlluma-

jaanduslites riikides, on ühel ehk teisel viisil korraldatud töötatöölise teetamine. On olemas tööliste finnitamine tööpuuduse vastu jne. Meil seda ei ole, meil valitseb sel alal alles „vabadus“. Meie võimutsevad lihid peavad seda täiesti loomulikuks nähteks, ja et nendegi seisukohti jellest kujumises võib muuta vaid tugev töölistkonna surve, on päevajalge.

Meie kuulumine põllumajandusliikude riikide hulka. Wastawalt sellele peab suurem osa elanikkonnast oma igapäevast leiba enesele hankima põllumajandusest. Kõigile on aga see väga hästi teada, kuipalju tarvitab meie põllumees, olgu ta siis noor või wana, palgalist tööjõudu. Kes tööriühija on, püüab läbiajada enamvähem oma pere jõuga, paremal juhul kurnatakse karjalapsi ja nais-teenijaid. Wäitese erandi 12-kuulisesse aastasse toob liihitene juwi, kõige enam kolm kuni neli kuud, millel põllupidaja suuremat tööjõudu tarvitab.

Töölisthulgad, kelle lihassteiõud paneb juwel nurmed lohkama, käidab heinakuurid ja küünid, keldrid ja aidad, toob turbarabast wälja küttematerjali, lammutab kraawe, töötab saeveskites, remondib maju jne., jne., paisjatakse siigijäe saabudes tänawale. . . Tuleb pikk ja pime aeg, mille kestes ei waja neid keegi.

Kõigile, kes palgatööst elavad, on teada meie „hiigawad“ palgaolud, kui wähe tajutakse ihegi tihedamal tööajal — juwel. Eesti tööliste palgad ei võimalda soetada mingisuguseid tagawarasi, elatakse peost juhu.

Mis peawad tegema need, mis ettewõtma, kes siigijäe tulekuga on tänawale paisatud? Maatöölise ootab — saab wähe meeljatööd, mõni päew jia ja sinna ja see on kõik.

Sinematöölisel on ainuke tee registreerida kohalikus tööbörjis, kus niisugune olemas, ja hakata ootama omawalitusste poolt korraldatawaid iga-aastaseid ühiskondlike või hädaabi töid.

Elumiste aastate pikkadest ja kurbadest kogemustest aga teame, milliste raskustega on seotud nendelegi töödele pääsemine. On ju teada, et kohalikud omawalitusused ei suuda neid töid teostada oma summadega. Teatakse aga küllalt hästi, kumwõrd „raske jüdamega“ meie parempoolsed erakonnad tööpuuduse vastu wõitlemiseks krediite lubawad. Selletõttu ei ole neil „õnnelikkudel“, kes ühiskondlikele töödele saawad, ka vähematki kindlustummet homse päewa eest.

Ei ole haruldased juhused, millel keegi jüdatulwe selgub, et tarwilikud summad läbi ja tuleb lõpetada. Senini on küll leitud üks ehk teine tee töö jätkamiseks; kes kindlustab et see ka igakord nii lõpeb.

Nagu juba tähendatud — ka ühiskondlikele töödele ei pääse turhandetega loetatav töötatöölise hull, kes meie suuremate linnade tööbörjides tööd ootab, kõnelemata nendest, kes oma kurbu saatuist ilma töötöölise kaardita kannawad. Ühiskondlikele töödele pääsemiseks jagatakse töötõttjad mitmesse kategooriasse ja liiki. Wastawalt läheb keegi kerge jüdamega „kerget tööd“ — ühiskondliku töö näol — tööbörji ukse taha ootama; kindlasti weel vähem „mõnu“ pakub töötamine näljapalgaga, tööliste näljapalgaga eest kuld siiski oodatakse, püütakse iiksteisest mööda tungida, tarvitades jelleks kas või teatud korwalteesid, siis teeb seda wägewaim sundija — nälgi!

Niisugune on olukord täna. Niisugune oli ka eila ja üleela. . . Kes tahab olla prohet ja tõendada, et homme on olukord lootsrikkam?

Meie rahwa „paremad pojad“ tunnistawad ka jellase olukorra loomutwastajeks ja ennustawad jelle paratamatu järelebusena kas või ihegi rahwa wäljasuremist.

On aga jellest wastawaid järeldusi teinud parempoolsed erakonnad, samad erakonnad, kust pärit on samad rahwa „paremad pojad“ kogu oma olemusega?

2.

Töölistklassi elutee on alaliselt ja igakord wõitlustee olnud; jelleks ta jääb kuni suure pöördeni. . . Kõik saadused, olgu nad juured ehk wäikesed, on waid jelle pinewa, järelejätmatu ja mitmepalgelise wõitluse osatulemus. Wõitluse, mida oma õlgadel kannab töörahwa eelmägi — ametiühingulikuult organiseeritud tööliste. Oleme pidanud tiheduses meeletuletama sadandeid kordi: meie ametiühingud on nõrgad. Siinkohal waidame jeda weel kord. Meie kodanlus on teadlik meie nõrkuses ja jellest oleneb tema tugevus. Selletõttu puudub meil hull elulisi joltsiaaltheadusi, nagu finnituseadus tööpuuduse vastu, üldine haiguskindlustuse jeadus ja hull esmajärgulise tähtsusega teisi. Töötatöölised on osa töölistkonnast, osa kes antud momendil kõige wiltsjamas seisukorras. Töötatöölised on ka see osa töölistkonnast, kes kõige vähem organiseerunud.

Meie suuremates linnades: Tallinnas, Tartus, Narvas ka on eelmistel aastatel piiritud ellukutsumada midagi töötatööliste oma organisatsiooni kujulist, tavaliselt nimetatasse neid kohalikkudeks töötatööliste komiteedeks. Need komiteed on tegutsenud peamiselt mitmesuguste soovide ehitamistega tööde waldajale — omawalitjusele, ja delegatsioonide jaatmistega nii keht- kui ka omawalitjuse wastawate juhtide suure. Sa see on ka kõik. . .

Oleme kiidalt teadlikud, et antud olukorras ja jõudude wahekorral jures ei juudeta enam teha ja sellepärast ei ole mõtet ka nõuda, kuma oma nõudeid niikuinii koetada ei juudeta. Ühiskondliku töö seisumajamine, olgu see siis oru täitmine wõi mäe läbikawamine, ei awalda ju wähemaltki mõju ühiskondliku elu mehhanismile.

On teada, et ühiskondlikkude tööde töölisi ei kaitse üegi need algelised töökaitseadused, mille alla kuuluvad tööstustöölised. Ühiskondlikkude tööde töölised on seaduse tähe järele täielikult „linnupeid“.

Tahes-tahtmatult kerkib meie ette küsimus, mis peatwad siis ühiskondlikkude tööde töölised antud olukorras oma huvide kaitseks ehtewõtma, mis tegema? Sellele küsimusele ei saa wastata kahel wiisil, ei saa olla kahte teed. Minusejaks kindlaks ja äraproowitud teeks jääb organiseerimine, organiseerimine ametiühinguliseks. Ühiskondliku töö tööline, töötatöölise peab ühijesse wäerinda asuma teiste töölisega, sest ühenduses on jõud!

Milmine peab olema see ametiühing, mis oleks wastaw suuremale osale töötatöölisetele, j. o. lihttöölisetele?

Seenejast mõista ei ole mõeldaw mingisuguse „töötatööliste ametiühingu“ ellukutsumine. Olukutsele töötatöölisi areil ei ole, kuigi mõned parempoolised „rahwamehed“ piilitawad tõendada mingisuguse töötatööliste klassi olemasolu. (Siindohal ei mõeldagi eitama hakata mõnd põhjawaajunud kihti, kes ka tarbekorral leiab kasuliku olemat töötatöölise olla.). Weel kord — sellepärast ei saa juttugi olla „töötatööliste ametiühingust“. Peab leidma üks üldühing, kelle müüki alla kõik mahuksid. Olukord linnades, kus waid üks töölisühing tegutses, näiteks Pärnus, on lihtne, tuleb liituda sellega ja tarbe-

korral oma jectsoon asutada. Linnades, kus igal ametialal oma ühing, on loomulik, et teatud ala tööline astub oma ala ühingu liikmeks, lihttöölised aga üldühingusse. (Tartus, näiteks, tegutses jellajena Waba-tööliste ühing). Ühingus tuleb tegevust arendada kindlal ja wäljakujunenud ametiühingulisel alusel, et praegusest kõikumast ja ebakindlast massist kaswaks kindel ja oma ülesannetes teadlik tööväe ühjus. See on esimene nõue iga tölise tegevuse alguseks. Ühijele ühing ja juhulik komitee ei ole üldse wõrreldawad. Ühijele ühingus ei tule nii jagedaid ja järste muundatusi, kui igasorti komiteedes. On ju kindel, et näiteks ühiskondliku töö tööline kealt koge lahkus, kui ta mõne teise töövõimaluse leiab. Tulewad asemel uued ja uued näod. See võimaldab etteotja libiseda tihkuil, kes sinna mitte kohased ei ole, jagedasti, paraku, üegi teatud tagamõtetega töötawad. Üksa pikema jalgitusega on selge, et jellase koossejuga ei juudeta elukorra parandamiseks wähemaltki nimetamiswääriühijelt ära teha.

Sootu keijiti on olukord ühingus — kord liikmeks astunud jääb alati liikmeks, on ta siis tööl ehk mitte. See võimaldab ükskesti paremini tundma õppida, võimaldab luua sidemeid teiste ühingutega, et tarbekorral ka nende abiga arwestada. Ühing toob enesega kaasa liikmemassid, see ei tohi aga eemale-tõrjujaks olla. See ei kõlba töölisklassi liikmeks, kes jellastest kohustustest tagasi kohkus. (Seenejast mõistetak, et töötaoleku korral liikmemassist wabastatakse).

Kui suurem osa lihttöölisest ühes oskustöölisega on koondunud ühingusse, siis on kõigil mitu korda kergem oma olukorda parandada. Siis meie mitte ainult ei nõua, waid ka koetame oma nõudeid. Siis juudame elluwia kindlustusseadused nii tööpuiduse kui haiguse korral, siis juudame ka ühiskondlikkudel töödel maksma panma inimlikumad tingimused.

Sellepärast tuleb ühiskondlikkude tööde töölisetele — wõi töötatöölisetele, kudas neid müüki nimetada — oma jenssed organiseerimise alused ümberhindamisele wõtta ja asuda tölisele organiseerimistööle see on, tuleb igalühel astuda oma kutseala ametiühingusse. Siin ei tohi oma abi keeldata ka kogenumad ametiühingulased, kui jeda wajaatakse.

Tööaja küsimus.

Meil ja mujal.

Masin töötab ja valmistab jaadusi.

Znimene, kelle mõistus masina leiutand, inimene, kelle füüsiline töö masina valmistand, on võrreldav masinaga, kuigi neil puudub täielik jarnadus.

Surnud masin, kuigi ta on tehtud vastupidavast materjalist, kulub kiiremini, kui elav masin — inimene.

Kõige paremad masinad võivad töötada remondita 10—15 aastat.

Znimene, kui elav masin, töötab kaavam.

Zuba 14—16 aastastel asuvad lapsed tööle ning töötavad: mõni 60—70 eluaastani, teised kõigest 30—35 eluaastani, oja sureb varemgi.

Neil, kellel töö rassem, on keefimijelt eluiga lühem ning neil, kellel kergem — pikem.

Keefimijelt võib inimene töötada 34 aastat, jee on — kui arvata 15 eluaastast, siis 49 eluaastani jne.

Ka inimese organijm kulub samuti töö juures kui eluta, surnud masinal, ainult selle vahelga, et inimese organijmil on omandus asetada kulunud osi uutega. Meri woolab alataja inimese organijmis ja kannab rakufestele, millest organijm koosneb, toitwaid olluseid, ehitusmaterjale.

See, mis rakuks tööproffessijis saab ille-aruuse, aratarwitatud materjaliks, käheb werre ja waretit asub asemel uus materjal: sünnib ainete wahetus.

Ja kõige pealt just see omadus, et inimorganijmis asetatakse kulunud osad uutega, eraldab inimmasinat eluta masinast. Loidu näol ei jaa inimene ainult energiat, waid ka ehitusmaterjale.

Teie jeks eraldab inimest surnud masinast jee asjaolu, et surnud masin võib siis, kui ta saab kiitet ning ta järele waadatakse, kaua aega wahetpidamata töötada, kuna inimene, elus masin, ilma puhkujeta kaua töötada ei sunda, ta wäfib.

Miks wäfib inimene?

Züsioloogilistes laboratooriumides tehakse järgmisi katseid:

Zastakse loeral jooksta niifaura kuni ta jõud otja lõpeb ja ta maha kulub. Za hingamine ja pulsilööf on muutunud jagedamaks, pea seisab nõrgalt, filmadesse on walgunud veri. Kui jarnases seisukorras loera liita wõi nõelaga torfida, ta ei waasta sel-

lese iihegi liigutujega. Kui jarnaselt wäfinud loeralt wõtta werd ja lasta teije loera weresoontesse, kes wäfinud pole, siis ilmuwad ka selle juures jamaajugused wäfinuie tunnusmärgid: veri walgub filmadesse, hingamine läheb jagedamaks, jüda lööb kiiremini, liigetes awaldub nõrkus ja tundlikkus kaob. Mikspärast? Just sellepärast, et jee veri, mis wäfinud loeralt wõeti ja temasse lasti, oli mürgine.

Kui wäfinud loer puhkab, siis need tunnusmärgid kaowad: organijm wabaneb mürgist, ja nimelt wäfinuiejemürgist, mürk lahhtub higi ja muude wäljaseidete näol.

Miijuguste katjetega on teadujemehed kindlaks teinud, et tööajal kogub elawasje organijmi wäfinuie mürke, mida sealt kõrwalhada võib waid puhkujie läbi.

Mida kaavam organijm töötas, jeda enam ta puhkust wäjab, et kõrwaldada neid wäfinuiejemürke.

Surnud masin teeb waid teatud kindlaks määratud tööd: üks polt, üks nael, üks niidiriul, üks nõõpindel tuleb teije jarnane.

Inimese töö nõuab wilumuist, ta töö muutub paremaks, täielikumaks iihes wilumuiega, iihlasi ka wiljakamaks.

Ja kuna on töö kõige wiljakam ja parem? Siis, kui jeda toimitakse normaalsitel tingimustel.

Töö on inimese organijmile tarwitlik juba selleks, et jee wõiks areneda, oleks tugew ja terve.

Selle tõendujeks olgu murtud jalg, mida parandatakse gipsilahasje pannes. Kui luumurd finnikaswanud, wõetakse gipsimähis ära ja meie wõime kobe näha, et jee jalg on peenem teijest. Nimelt häwitas tegewujeta olek ta kudet, need surid, atrofeerujid, ning lihakesed muutujid wäiksemaks wõrrelde teije jalaga.

Nii on siis töö tarwitlik tervele organijmile; töötaja oleku läbi häwitatakse kehahäijeid. Znimised, kes füüsilist tööd ei tee, on nõrgad, werewaesjed, nende lihased on nõrgalt arenenud, kui nad füüsilise töö aset ei täida spordiga.

Normaalne töö on tarwitlik.

Zgal lihasel inimese organijmis on omandus kofku tömmata, tööd teha. Kuid jeda tööd võib ta teha waid teatud aeg. Peale selle lihas wäfib ja kaotab selle omadujie.

Mida kauem lihas töötas, seda enam on talle puhkust tarvis.

Nii on siis esimeseks normaal-töötingimuseks tööaja ja puhkuse kestvuse õige vahetord.

Teised normaaltöö tingimused on: tarvilik toit, otstarbekohane töö korraldus ja tööajatus kõigi organide vahel.

Kas võib kindlaks määrata normaaltöö ja puhkuse aega?

Võib ja ongi määratud.

Meie organismis on elund, mis algab tegevust meie esimese hingetõmbusega ja lõpetab viimasega.

See on — süda.

Süda omas tegevuses, nagu lihaski, alub välimuse seadusele ning kui süda töötab kogu elu ajal ilma peatuseta, siis tuleb jee sellest, et südamelihaste töö ja puhkus vahelduvad nii, et puhkuse ajal südamelihased jõuab puhata ja omada uut jõudu edaspidiseks tööks.

Teame, et süda teeb keskmiselt 70—80 lööki (tõmmet) minutis. Iga löök toimub järeneb puhkuseperiood, nii et töö vaheldub puhkusega. On olemas aparatuur, millega märgitakse südamelööke joontega. Need jooned, mis ülesse poole lähuvad, vastavad lööktoimbele, need jooned, mis alla, vastavad puhkusele. Kui neid jooni kokku arvustada, siis näeme, et inimese süda ööpäeva jooksul töötab 9 tundi ja 15 tundi puhkama.

Töötamine ei tööta mitte ainult sellel ajal, kus ta ennast palganud vabrikus või muusje palgaliseks tööks. Inimene töötab ka niinimetatud vabal ajal. Riietamine, söögivalmistamine, koduse majapidamise tööd, töölt tulek ja minel — kõik jee nõuab lihaste energiat, kuna aga südamelihased puhkuseperioodil on tegevusetu.

Süda on tulnud teadusmehele kindlale veendumusele, et normaalse töö juures inimene võib töötada valmistuses mitte üle 8 tunni.

Tööpäev, mille pikkus ei vasta normaaltöö tingimusele, on teravit rikkum, jõudu hävitav, teeb inimese organismi vastuvõtlikuks haigustele, nii kehalistele, vaimlistele, kui ka kõlalistele.

Inimene, kes väsinud, on vähenähtähelepanelil kui puhunud inimene.

Katseid on tehtud koolilastega: iga tunniga, mis nad enam koolis töötasid, suurenes õigefirjutuse wigade arv. Peale juurt vaheaega — langes wigade arv ja hakkas

siis uuesti iga minutiga tõusma.

Sama on tähele pandud ka töölise juures.

Väsiides muutuvad töölised vähenähtähelepaneliks ning teevad wigasid, mis sageli maksab nende elu või toob juuri wigastusi.

Õnnetusjuhtude arvustit tõendab, et õnnetusjuhte on seda rohkem, mida kauem tööaeg kestnud.

Sellepärast peab teravishoiu teadus tarviliks ka vaheaegi tööle, ning pikemaid perioodilisi puhkeegi, 6 päeva järele puhkepäeva.

See on teaduslik põhjendus, millele rajatud 8-tunnilise tööpäeva nõudmine, mis väga paljudes riikides seadusandlisel teel maksima pandud ja tegelikku ellu viidud.

Meil Gestis valitjeb tööaja juhtes veel selgusetus. Oieti peaks maksima 8-tunniline tööpäev, kuid väga sageli on selle vastu ehitud, ilma et sellele oleks karistus järgnenud. Rahvusvaheline konventsiioon, mis Washingtonis sõlmitud, on Gestis veel ratifitseerimata. Tööpäeva on venitatud pikaks ületundidega. Selle vastu võeti läinud aasta detsembrikuus ja käesoleva aasta esimesel poolikul abinõud tarvitusele, mis andsid ka tulemusi, ning aitasid juruda tööpäeva 8-tunni lähidasse raami.

Statistika andmetel näitaski tööpäeva pikkus tööstustöölisel 1928. a. keisel poolaastal languse tendentsi. Nii on vähemais ettevõtteis tööpäev meestel lihenenud: 20—49 töötajaga ettevõtteis 8,54 t. pealt 8,51 t. peale ja kesktööstuses 8,44 t. pealt 8,28 t. peale. Suurtööstuses oli see aga 8,68 t.

Katstel tööpäeva pikkus langes suur-tööstuses (50 ja enam töölisi) 8,13 t. pealt 8,11 t. peale ning ettevõtetes, kus 20—49 töölisi, 8,13 t. pealt 8,02 t. peale. Kesktööstuses 8,15 t. pealt 8,04 t. peale.

Tööpäeva lühendamist tõi ületundide piiramine.

Et siin kindlat seaduslikku alust luua, selleks sai haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt esitatud M. Kei valitjusele seaduseel-nõu tööaja kohta.

Seda eelnõu arutati valitjuse komisjo-nis. Riigikogu lõpetas oma tegevuse ja eel-nõu jäi vastuvõtmata.

4. riigikogule esitati jee eelnõu 18. sep-tembrii käesoleval aastal Gesti sotsialistliku töölise partei rühma poolt ning on praegu sotsiaalkomisjonis.

D. Strandmanni valitus on eelnõu

lohta võtnud eitava seisukoha, põhjendades sellega, et „meie pealesõjaegne rahvuslik tööstus ei ole küllalt nii tugev, et võimalik oleks mõeldavas ulatuses“. Crichton väeldatakse valitsuse seletuses ületundide piiramise vastu.

Kuna D. Strandmanni valitsuse seljaga sejab riigikogu enamuse, kõik kodanliked rühmad (tööerakond, rahvaerakond, kristlik rahvaerakond, põllumeeste kogud, asunikude koondus, majandusrühm, majaomanikud, faksilased ja menelased), siis näib küll nii tulemat, et riigikogu enamuse ajub valitsuse seisukohale ja eelnõu tagasi lükkab. See aga ei tähenda veel, et Cestri proletariaat loobuks 8-tunnilise tööpäeva eest võitlemisest. Ta jatkab võitlust seni, kuni 8-tunniline tööpäev maksma pannakse vastava tööaja seadusega.

Mis puutub 8-tunnilise tööpäeva rahvusvahelisesse konventsiooni, siis on see ratifitseeritud ja registreeritud rahvasteliidus: Belgias, Bulgaarias, Tšhiilis, Kreekas, Indias, Lugeburgis, Portugaalias, Numeenias, Tšehhoslovakkias. Tingimisi ratifitseeritud: Austerias, Hispaanias, Prant-

susmaal, Itaalias, Lätis. Parlamendi poolt vastu võetud, kuid kinnitamata: Kuubas. Ratifitseerimiseks parlamendile esitatud: Saksamaal, Argentiinas, Brasiilias, Parakuais, Urukuais. Seadused on maksmas: Bulgaarias, Tšehhoslovakkias, Belgias, Tšhiilis, Kreekas, Indias, Numeenias. Seadused parlamendi poolt vastu võetud, kuid riigipea poolt kinnitamata: Austerias, Hiinas, Hispaanias, Prantusmaal, Itaalias, Lätis, Poolas, Jugoslaavias, Rootsis. Seadused esitatud või väljatöötamisel: Saksamaal, Argentiinas, Boliivias, Brasiilias, Soomes.

Kagu siit näha, on rahvusvahelise konventsiooni mõju 8-tunnilise tööpäeva liikumisele karmis suur. Kuid paljudes riikides on 8-tunniline tööpäev maksmas ilma vastava seadusega.

Tugev tööliikumine on see jõud, mis mujal 8-tunnilise tööpäeva on ellu viinud, ka Cestis võidakse tööliiklaks varem või hiljem, nii kuidas ta ühiskond suudab, omale tarviliku tööaja seaduse, pannes maksma 8-tunnilise tööpäeva ja püüdes ületunde hädavajalikkuseeni. L. J.

Rahvusvaheline demokraatia.

Rahvasteliit ja ametiühingud.

Ametiühingulise liikumise teeneks tuleb pidada seda, et praktilise riigipoliitika ülesannete hulka on võetud majandusdemokraatia, millele pole tähtsust ka poliitilisel demokraatial. Nõu enam murrab läbi arusaamine, et demokraatiagi peab kasvama üle rahvusriiulikude piiride ja muutuma rahvusvaheliseks teguriks. See ongi õieti rahvasteliidu ülesanne.

Selles juunas näisid rahvasteliidu esimehed aastad mitte väga palju töötavat. Rahvasteliit oli küll algusest peale mõeldud seefuguse maailma organisatsioonina, kes pidi korraldama rahvaste vahelkorrad ja läbikäimised täiesti ühtel alustel. Rahvaste vahelmaid päid ergutas mõte: oleks 1917. aastal tegutsenud seefugune rahvaste koondis, siis oleks saadud hoida ära maailma katastroofi.

Viimane rahvasteliidu istungiärk pa-rib võimalarise jõuda selgusele, kui võrd teostunud on see soov. Ohtus olgu öeldud lohe alguses: rahvasteliidu mõte teeb seefuguseid edusamme, mida kümne aasta eest poleks võidud aimata ette. See tuli avalikuks

mitte üksi juhtivate riigimeeste Macdonaldi, Briand'i ja kadunud Stresemanni kõnedes, vaid ka inglise valitsuse soovimatuks korraldada täielikult ümber rahvasteliidu sekretariaadi valitsemine. Kuid see olgu mainitud vaid möödaminnes. Meid huvitab ametiühingulise seisukohast seeford teine, veel tähtsam küsimus, nimelt Euroopa ühendatud riigid. Briand tõi selle probleemi väeluste alla, kuigi ta ei teinud konkreetseid ettepanekuid.

Milles peitub siis see probleem? Kui rahvasteliit ise kujutab enesest platvormi, millele peab kerfima rahvaste maailmalit, milleks tarvis siis veel Euroopa ühendatud riikide jüsteeimi? On viimane mõeldud jurveabindoma Ameerika vastu? Seefugused kaalutlemised kerfimid tööpoolest ühenduses Briand'i algatusega.

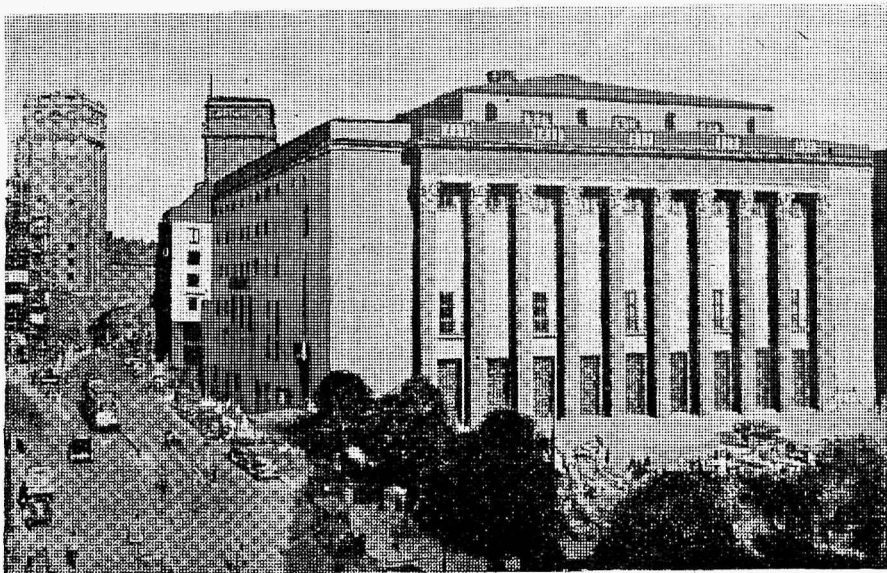
Kuid miski ei sunda liikata ümber tõsi-asja, et rahvasteliit pole ometi tõeline maailma organisatsioon. Ameerika keeldub ikka veel temaga liitumast. Pigemini võib väita vastupidist — Ameerika tahab näha Euroopas oma vaenlast. Seal on näiteks heaks-

tegemisküsimus, mis ikka veel piisib rahvusvahelise poliitika fookuspunktis. Ei tohi unustada, et kolmveerand sajaja heafstegemismassidest läheb liitriitide kaudu Ameerikasje sõjavõlgade kustutamiseks. Rahtlemata loob see kiillast komplitseeritud wahekorrad rahwaste ja riikide wahel. Ja heafstegemisküsimuse tõelise lahendamise peitub mitte Euroopas waid Ameerikas. Páris põhjendatult räägitakse sellest, et Euroopa seijab Ameerika orjuses. Mängitakse kõige tábaramat fortit haart-poliitikat, mis ei wii rahwaid läheneoisele, waid sümwendab waenu. Kõik teawad, et heafstegemiskoo-

idee mõimjaks teguriks rahwasteliidu täiuslikuks muutmisel.

Kuigi Ameerika hoidub eemale rahwasteliidust pole ta jüski feelanud oma aitawat fätt rahu findlustamiseks. Luntud Kelloggi pakt on waid täiendusjeks rahwasteliidule: kuna wiimane näeb sõjas ikka weel „wiimast mõimalust“, tunnustab esimene sõja kwiwilijeeritud rahwaste juures täiesti mõimatult. Rahwasteliidu kohujeks jääb wia oma põhifiri koostõlla Kelloggi paktiga, mis tal ei lainud korda wiimajel istungil.

Nii wõib öelda: Kuigi rahufindlustamise

Kontserthoone Stockholmis, kus peetakse 7.—11. juulini 1930 a. V Rahvuswahelise Ametiühingulise Liidu kongress.

rem rahwamajanduslikust seijukohast pole muud kui aritmeetilise ülesande walesti wäljaarwamine. Ja see äratundmine wahest annabki Euroopa ühisriitide ideele kuju ja siju.

Kuidas ka asjad edaspidi ei kujuneks, pole tõepoolest wäljapääsu antud oluforra ummikust teist, kui Euroopa liikumine. Praegu kujutab enesest Wanailm lõhlikäristatud kaha; Ameerika on aga ühtlane, terwilik. Kui tunnismärgid ei peta, siis warem wõi hiljem sunnib Pan-Amerikanisim arenema ka Pan-Euroopa ideed.

Meie seijame tõfiasja ees, et Ameerika ei mõtlegi astuda rahwasteliitu. Ühinenud Euroopa mõiks aga õige palju kaaja mõjuda Ameerika sidumiseks Euroopaga, sellest seijukohalt on Euroopa ühendatud riikide

üijumus areneb aeglaselt, liig aeglaselt, ometi ei jaa jalata ta edu. Eriti tänuwäärjel wiijil mõjuwad jeks kaaja inglise tööliskwalitjuse asjalikud algatused majanduslikul alal, andes rahwasteliidule uut hoogu. Läheb korda hakata korraldama maailmamajandust rahvuswahelisel teel, siis on pandud nurgafimwi rahvuswahelise demokraatia ehitusele. See tee wõib ju olla konarline, kuid rahvuswaheline ametiühinguline liikumine peab aitama ta kasandamiseks kaaja, jekt temale on ju rahu findlustamine sama tähtis, kui tööliskonnale paremate palgaolude joetamine. Aga weel enam: töölisklassi elustandarti tõus on mõimalik üissi rahus elatwas maailmas, rahvuswahelise demokraatia juures, mis on eelduseks majandusdemokraatia teostamisel.

„Ei iial enam sõda“!

Rahvusvahelise Ametiühingulise Liidu poolt 30.000 eksemplaris väljaantud sõjavastane raamat sõdjete, tegelikult sõjalelust ülesöödetud piltidega — „Ei iial enam sõda“ — on juba paari kuuga pea täiesti ära müüdnud. Mitte vähenenud, kui 25 riigis on see raamat leidnud ostjaid. Lugenatu

hulk lehti on pühendanud kalle kiitvaid armustui. Suurem hulk oli Saksamaal (10.000 eksempl.), Schweitsis (6.500), Hollandis (4.500), Inglismaal (2.500), Soomes (1.400), Belgias (700), Hispaanias (700) ja Tšehhoslovakkias (600 eksemplari). 100—500 on ostnud: Rootsi, Läti, Prantsusmaa, Rumeenia, Uus-Meremaa, Taani, Eesti ja Ameerika Ühendriigid. Alla 100 on läinud see raamat Poolasse, Argentiinasse, Austraaliasse, Kanadasse ja Briti-Indiasse.

Suur hulk selle raamatu vastu tõendab ka hulkades levinenud sõjavastast meeleolu.

„Ei iial enam sõda“ on brošüür, mida võib osta igats, ka see, kes ei oska peale Eesti keele ühtki teist keelt, sest raamatus pole üldse teksti, vaid ta siju annavad edasi pildid.

Seda raamatut on veel saada väheisel arvul Estimaal Tööliühingute Keskliku juhatuselt — Tallinn, Väike Pärnu nr. 31.

Mida tahavad ametiühingud. See on kultuuriliikumine.

On wale, kui arvatakse, et ametiühinguline liikumine on ainult selleks olemas, et võidelda kõrgema töötasu ja parema töötaja kasuks. Ametiühinguline liikumine ei ole mitte ainult mingi palgalikumise masinavärk, ei, ta taotleb hoopis kaugemale ulatavamaid sihte — ta tahab kogu majanduselu tõsta kõrgemale kultuuriajale. Seda ametiühingute eesmärki ei taha kahjustada mõista suurem osa neist, kelle kasuks dieti ametiühingute töö tehakse. Muidugi ei ole inimeste kihil, kes ametiühingutes ei näe abinõu kogu majanduselu terwendamiseks, mingit arusaamist ametiühingulise tööst, ja tõsiasi, et meie ametiühingud on riigi põhiseaduses tunnustatud, ei taha neile tänapäevalgi veel mahtuda pähe.

Selline jägedane ametiühingute väärtuse walehindamine on tekkunud sellest, et viimasel on oma tegevuskatva etteotsa nihetanud võitluse parema töötasu ja töötingimuste eest. Ent see samm pole eeskäik, ta põhjeneb täielikult ametiühingulisel tegevusel. On ju iseeneest mõistetav, et ehitajates on vaja parandada töötingimused, on vaja saavutada kõrgem töötasu, on tarvis

kätte võidelda enam wabaõega oma liikmetele, on tarvis täiendada sõtsiaalsete ja piüüda võimalikult tugevat mõju avaldada töökohajele — et wabaneks tee võitlusele edaspidiste kultuuriliste ülesannete teostamiseks. Ametiühingud nõuavad täie digu-jega kõige walfummat kontrolli monopolide, kartellide ja trustide üle, kes oma ühekiilge hinnadiktatuuriga koormavad tööliste majapidamist ja kes põrmugi ei arvesta rahwa ostujõuga. Ametiühingud tugedes oma tulwitu sihtidele, nõuavad sellepärast töölistonnale kaasaotustamise digust kõrgis sarnastes asjaoludes. Ka sõtsiaalkinnituse sisseseaded wajaavad veel täiendamist ja parandamist. See on samuti ülesanne, mille teostamine kuulub ametiühingute töö hulka.

Kuid eelpooltoetatud ülesannetega ei piirdur veel ametiühingute tegevus. Ametiühingute kaugemad sihid nõuavad, et ametiühingulased täie teadusega rühkifid sinna poole, et inimeste kooselu wõimalikult täieneks, j. t. et paronefid seltfonditid olukorrad. Sellepärast on ka ametiühingute ülesanne, et laiem rahwafiht saaks paremad korterid, et tema terwise eest hoolitetafs

otstarbekohaselt, et oleks hiilaldaselt määral toitu täiskasvanutele ja lastele, et oleks hea ja otstarbekohane kooliõpetus, et kergendataks kõigile aja jaada kõigist kultuurisaamutustest jne.

Nii laieneb ametiühinguline liikumine, oma ülesannete laiendamise tõttu, kultuuriliikumiseks, mis mitte ainult ei sea üles uusi nõudmisi, vaid nende teostamiseks ka aitab kaasa, mille tõttu tööliskonna elujärke parandamine ühteaegu kogu toob ka kogu ühiskonnale. Suures alalõpmata uusi kultuurilisi väärtusi, meie samm-sammult ligneme riivivisi paremale ühiskondlikule korrale.

Eriti kahjuks paljud ei mõista veel neid ametiühingute suuri ülesandeid. Nad ei taha ametiühingulise liikumise hiiglasuurt ideelist väärtust, sest see ülesseatud siht on neile liig kaugel, ta teostamine tundub neile liig aeglasena. Paljud ei taha mõista, et ainult järkjärguline areng võimaldab meil sissekavada paremasse ühiskonda. Ametiühingud on dieki talitanud, kui nad oma ajutamise ajal ajusid keisrkohtale, et kõigepealt waja korwaldada waeus, j. t. waja parandada tööliskonna elujärg. Sellepärast ametiühingulise liikumise ajalugu näitabki, et ta ürgeline mõtlus on puht palga- ja töövõitlus. Alles hiljem ametiühingud hakkavad massidele selgitama majanduslikkude ja sotsiaalsete pahede õigeid põhjusi. Ametiühingute arenemine laiaula-

tuslikuks kultuuriliikumiseks, nagu ta esineb tänapäeval, on teostunud raske mõtluse kaudu, masside tuima ükskõikijuse ja teadmatusse ja ettevõtjaskonna wastu.

Ametiühingud mõitlewad praeguse olukorra parandamise heaks. Nad mõistawad huikka igasugused pahed aga ühtaegu selgitawad ka põhjusi, mis tekitawad jarnaseid pahesid. Sest kui tahetakse mõnd wiga parandada, siis peab alati algama põhjustajast tegurist. Ja meie tänapäewa sotsiaalse häda põhjus on kapitalistlik majandusüsteemis. Seda muuta — selle ongi meie wabaametiühingud seadnud enesele eesmärgiks.

Dukorda parandada, seda tahawad paljud. Ka ettevõtjad finnitawad sedasama. Kuid mida nad ei taha, see on, praeguse ühiskonnakorra põhjalust, kapitalistlikku majandusüsteemi, munita. Sest see tähendaks ju kapitalistliku katumajanduse korwaldamist, tähendaks wõõra töõjõu kurnamise kaotamist.

Just sellepärast, et ametiühingud tahawad ülesehitada hoopis uue ühiskonna, ilma klassiwaheta — on nad kaswanud kultuuriliikumiseks kõige laiemas ulatuses. Nad peawad järelejätmatus mõtlust majandusliku ülekohtu wastu ja sellepärast peaks üheenselt mõistetaõ olema, et iga ühik, kes sellest mõtlusest tahab enesele kogu jaada, peaks kõige jõuga kaasa aitama meie metiühingute jõu kaswamisele.

Ameerika ametiühingute kongress.

Ameerika Ametiühingute Refliidu (A.F. of L.) eelwimane kongress kuulutas wälja loofungi — kuni järgmise kongressini liikmete arw kahelkordseks. Loomulikult ei saanud feegi uskuda selle teostamist täies ulatuses. See hiilidõna pidi waid tähendama, et tuleb panna piir juba sõjaajast kaadik püsinud liikmete arwu langemisele ja teha kõik, et see hakkaks uuesti tõusma. See on ka teataval määral korda käinud. Riidu tegeusaruanne näitabki, et liikmete arw on tõusnud 2.933.545 peale, jega juurenemud mõõdunud aastal 37.482 wõrna. Rahha on kaadud liikmemassidest 432.168 dollarit ja muud tulud on tõstnud kogu sissetuleku 609.633 dollarini.

Kongressi tõõdes peegeldub wastu see Ameerika tõõlise kindlustus, mille on kaasa toonud tõõstuse ratsionaliseerimine ja sellega ühenduses olew tõõliste arwu wähenemine

ning tõõlise liigwarajane (wanaduse mõttes) eemaldamine walmistustsektorsist. Sellest kõneldi üsna awameelselt ja awaldati juba soorwi hakata nõudma sotsiaalkindlustust, millele Ameerika ametiühingud pöörasid seni wähe tähelepanu.

Kongress mõttis wastu wiis punkti, mis oleksid juhtnõõrideks ametiühingutele tulewal aastal. Neis rõhutatakse senise sisse-rändamispolititika arendamise wajadust, ettevõtete juures olewate finnituskassjade heaks palgast fundusliku mahaarmamise arwoteelamist, wiitepäämast tõõnädalat, lõunapoolsete maasjade tõõliste organiseerimise wajadust, wanaduse wastu kindlustamise seaduse tarwidust ja tõõmureksemist neile, kes jääwad kohata walmistuse ratsionaliseerimise tõõtu.

Refliidu esimeheks waliti ilma wastuhäälteba senine esimees Green. Järgmine kongress peetakse Bostonis.

Austria tööliskoda.

Millised on selle ülesanded ja tegewus.

Seadusliku tööliseinduse mõte on liikunud juba pikemat aega, ta algab juba 1848. a. revolutsioonides, kuid alles 1920. aastal jõuti teostada ühis eeskujulik asutus Austria. Ja kui juba eeskuju on katjutud teostada Jugoslaavias ja mõnes Sakia osariigis (Bremenis), siis sellele tõusule ei ole jõutud veel kuigilgi kui seal.

Austria tööliskoda ülesandeks on põhikirja pärast „töölise ja ametnikkude tulunduslikkude huvide esindamine ja nende tulundusliku ja sotsiaalse olukorra tõstmisele suundumate piiuete joodustamine“. Sellepärast tööliskodal on õigus atvaldada oma seisukohti kõigile sotsiaal- ja tulunduspoliitilistele seadustele ja määrustele enne kui need antakse arutamiseks parlamentile, neil on õigus saata oma esindajad asutistesse, mis toimivad tulundus- ja sotsiaalpoliitika ning nad töötavad kaasa tööliskodade ja tööliskodade ühendamiseks.

Sotsiaalalal ühisi tööliskodade mõju oleks võinud jääda väheks, juba enam, et revolutsiooni lõppedes sotsiaalalal piiratakse ka Austria keskmõjude poolt. Kui varem töölise mõju sotsiaalpoliitikas oli peetud kõige tähtsamaks, siis nüüd osutub ühisi tähtsamaks töölise tulunduspoliitiline mõju. Kogu maailma tulunduslik ümberkorraldamine, mis annab end tihti valusasti tunda tööliskodadele, sunnib töölise ühisi enam huvitundma kogu tulunduspoliitikast. Kui tööliskodade mõju ei ulata kaugemale, siis ometi ta võimaldab tööliskodade esindusele kõige tulundusliku ühisi nähtuste jälgimise ja ühisi asjalise kontrolli.

Tööliskodad ei sega end kunagi ametiühingute poliitikasse, mõitlusse palga-ega töötingimuste eest, küll aga tööliskodad pakuvad teaduslikku ja põhimõtetlikku toetust selleski mõitluses. Tööliskoda ei ole ka lepitusasutiseks muidu kui mõlemad pooled pakuvad koda vahelastumist lepituseks — mida küll sama hästi kui ühisi ei tehta. Tööliskodade ülesanne on ainult mõjutada omavalituste ja parlamentile sotsiaal- ja tulunduspoliitikat, ja et kodade taga on väga tugevad töölise ja ametnikkude read, siis see mõjutamine tihti on viljakas. Nad, milles tööliskodad on osutunud suur mõju,

on tööliskodade kaitse ja hooldus — nende töötingimuste parandamine, töötaja piiramine, puhkuse korraldamine, mõitlus tööliskodade tarvitamise vastu förmalistele tööliskodadele, harkva ümberkõitumise vastu nendega — igatiilgne noorte tööliskodade ja allealist töölise kaitse nii seadusandlust mõjutades kui tööliskodade kontrollides ja noortööliste nõu andes eri nõuandebüroode kaudu; 2) väljarõndamise joodustamine nii väljarõndamise pilgul kui ka pärastpoole; 3) eriti tollipoliitika õhjeldamine, mis on juba kõige palgatööliste huvide kaitsemine eluallidude tõusmise vastu; 4) postihoiuõhikade, raadio ja mitme muu ettevõtte mõjutamine. Koda on korraldanud mitme aasta kestes ühisi asjalist statistikat tööliskodade, tööliskodade, majapidamist, omavalituste ja maade (õhikide) rahandusest, töölise arvu kõikumistest jne., millele mõit raajada juba kindlat tulunduspoliitikat ja — tööliskodade tulundusmõitlust.

Tööliskodade valivad kõit haiguskindluse õjalised töölised, teenijad ja ametnikud proportsionaalse valimiseõhikuse järgi neljas sektiõhik (töölised, ametnikud, liiklemistöölijad ja liiklemisametnikud). Kodade suurus sõltub kõhikust töölise arvust: Wiini kodal on 130 liiget, kõige väiksemal 40. Wiinastel valimistel anti üle rügi 546.769 häält, selles maha-ametiühingute nimekirjale 430.820 häält, kristlikule 56.837, rahvuslikule 49.960 ja kommunistlikule 15.272 häält. (Nimekirjad koostatakse ametiühinguis, mitte siis poliitiliste parteide poolt). Kristlikude ja rahvuslikude nimestikkude hääte arv on seletatav pädmiselt ametnikkude lihakõitluse tõttu, kommunistid moodustavad kaunis kõhikolise rühmate. Sgatahes maha-ametiühinglaste nimekirja esindajaid on enam kui kolmneljandikku, mis võimaldab neile oma piiuete täieliku teostamise.

Tööliskodad on õjand tõmmata oma teinistusse väljapaistvaid isikuid: Wiini tööliskoda sekretärik on väljapaistev tulundusteadlane Dr. Benedikt Kautsky (sotsialismi teoretiku Karl Kautsky poeg).

Ühisi tähelepanemise asi: tööliskodade juur-

de on tekitanud sotsiaalteaduslik raamatufogu, mille aluseks on olnud Austria sotsiaaldemokraatide juhtide Victor Adleri ja Berneistorferi raamatufogud ja kuhu hangitakse lisa fogu maailma sotsialistlikust ja sotsiaalpoliitilisest kirjandusest. See on maailma kõige täielikum ja rikkalikum eriraamatufogu, mis võimaldab wiljakalt

nii eneseharimise kui teadusliku tööd Buna-
jes Wiinis.

Rogu Austria tööliste töö on eeskirjaks teiste maade töölistele, tähtselt töölisklassi lähema aja mõtluses. Ta ei ole mingi süht omaette, aga ta võidab töölisklassi tulundus- ja sotsiaalpoliitikat ning jõudus-
tab jeda. Drwusto.

Kõigile nahatöölisele!

Seltjimehed, nahatöölised! Kes meie jaoks ei ihka paremaid elumõimalusi? Kes meie jaoks ei kiru wilehja teenistuse, pika tööpäewa, halwa korteri ja tööpuuduse üle, mis meid ei luba inimvääriliselt elada ega enda wanaduspäewi niimõrd kindlustada, et meie töövõimetuse korral mitte

teiste tõugata ei oleks?

Oleme jeda sajad korrad küll ise teinud, küll teiste käest kuulnud, aga kõik kirumised ja hädaldamised pole meid edasi aidanud, pole karwawäärtki meie majanduslikke tingimusi parandanud. Etikkalliduse tõuju läbi on meie wilehtsus aast-aastalt kasvunud ja eluülespidamise võimalused weelgi kitsamaks, raskemaks muutunud.

Peab see nii ikka edasi kestma?

Ei ja tuhat korda ei! Ei tule meile ükski mõrras mõim appi meie olukorda parandama, kui mitte meie ise — **kõik ühe ja üks kõigi eest!** — kindlasti kofku hoibes ühijeks wõimjaks organisatsiooniks kofku ei liitu.

Nahatöölisi arwatakse umbkaudsest üle riigi 10.000 ümber olevat, kellest aga oma ametiühingutesse on koondunud waewalt 300. See on naeruwäärt wähe.

Et need 300 kõigi jõupingutuste peale waatamata kuigi palju ei suuda ära teha, kui ülejäänud 9.700 loidudeks pealtwaatjateks jääwad, peab igale olema päewaselge. Meie võime kes teab kui hõrdaid pahweid, ükskõik kui häid ja hädawajalikke nõudmisi esitada, ikka jääwad need tähele panemata. Ei arwesta meie nõudmistega tööandjad, ei kuule meie pahweid ka riigivalitus nii kawa, kui meil oma organiseeritud jõudu seljataga ei ole.

Meie lähemad naabrid, wällesed Skandinaawia riigid, mõitwad meile kõige paremat eeskujut anda selles, mida ametiühingu-

tesse organiseeritud töölisel kõik juudawad korda jaata: awarad töökojad, puhas kodu, kindlaks normeeritud tööaeg 3—4 korda suurema tööajuga kui meil; 1—2-nädaline juwepuhkus kollektiivolepingu läbi kindlaks määratud palgaga; peale selle weel koetused oma erikasjadest haiguse, surma, töövõimetuse, tööpuuduse ja reiju korral.

Kõik need jõudused ei ole jaelgi tööandjate ega walitsejate armist üle dö töölistele riippe langenud, waid pika rea aastate jooksul on need hüüwed kätte mõidetud jael teol, et jaeljed **töölised organiseerimise tähtsust hinnata oskawad** ja kuni 95% oma ametiühingutesse on koondunud.

Ka meie saame selle kätte! Ainult tahet, kindlat tahet ja wisa püüdu on waja.

Seepärast iga nahatöölise: nii kui kingjapp, kes oma toanurgas tööd teha nokitseb ehk palgalijena meistri juures wõi wabrikus töötab; iga pealsetegija, iga partal, iga jandusepp, iga käefottide tegija wõi karwanaha alal töötaja, ühe jönaga — **kõik kes nahatöölal tegutsewad**, raputage maha loidus ja ükskõikus ja astuge ennem täna kui homme oma Ametiühingute liikmeks! Kui meie endid ei koonda, siis saame siüidistada ainult iseendid me elujäreje järkjärgulises wilehtamaks muutumises.

Ametiühing asub Wafjali puistesel nr. 8-a, teisel korral, tuba nr. 7. Kantselei awatud igal esmaspäewa ja neljapäewa õhtul kella 7—10-ni, kus ka liikmeid wastu mõetakse.

Üles, nahatöölised, oma olukorra parandamiseks!

Ainult oma enese organisatsioon mõit meid aidata!

L. Nahatöölise Ametiühinguse juhatus.

Tallinna maalritööliste ametiühing tõstab kutseostust. Tulge kursustele.

Tallinna maalritööliste ametiühing ajutati 1928. a., seega vähe üle ühe aasta wana, ta pole organisatsiooniliselt jõudnud palju kaugemale lapsetingadest, kuid on siiski asunud lahendamata küsimusi, mille juure pole jõندانud ajuda wanemad ühingud. Nimmelt piinab ühing tõsta oma liikmete kutseostust wastawate kurguste korraldamisega ja käjiraamatute kirjutamisega.

Tänavustel teistfordjetel kurgustel on õpetajateks maalritöös wilmunud inimesed, kes annawad juhatusel neil aladel, kus praegusel ajal nooredmehed meistrite ehk ettevõtjate juures lühifestel jannekuudel midagi ei õpi. Miiiditsaja ettevõtja ei pea õpilast enam aasta läbi, nagu wanasti, kus noormees nelja aasta kestes omandas täieliku kutseoskuse omal alal. Praegune õppeaeg kestab wiis—kuus kuud ja võimaldab enamwähem ärastppida ainult pöranda, seinte ja laewärwimise. Kuid jellase „oskusega“ on raske elus läbijaada, peab palju enam teadma, et saaks teenida omale igapäewast leiba.

Maalritööliste ametiühingu kurgustel tahetaksegi anda noortele võimalust õppida ära näiteks niijuguseid töid: puuritudamete wärwimine (imitatsioon), siltide, lagede ja seinte maalimine, marmoreerimine, kuldamine, lakeerimine jne.

Kurgused peetakse „Tööliste Kodu“ majas, Wäike-Pärnu nr. 31, igal esmaspäewal, kefnädalal ja neljapäewal kell 7 õhtul. Kurgused algasid 6. novembril ja kestawad 4 kuud. Õpperaha on wõrdlemisi odaw: liikmetel, kes maksnud vähemalt kolm kuud

liikmemaksu — 5 krooni ja wõdrastel — 7 krooni. — Kirgu jätku ükski noor maalritööline jeda juhust kasutamata.

Kuna meil pea täiesti puudub eestifaelne erikirjandus maalritöö alal, kust maaler wõiks ammutada täiendawaid teadmisi, siis on Tallinna maalritööliste ametiühing asunud kirjastama wastawat käjiraamatut, mis ilmub lähemal ajal. Raamat on kokku seatud jalka ja wene paremate käjiraamatute põhjal ja sijaldab väga palju uusi, eestis tänini tundmata ja kasutamata leiutisi maalritöö alal, mis igale maalrile väga wajaolud. Käjiraamat jaab 400 lehekülge juur ja maksab ainult 250 senti. Et tellides aga weel odawam.

Loodetawasti tellib iga maaler omale jelle raamatu. Uga ka mittemaalritele wõib teda joowitada, sest sealt leiab igaiks tululikke näpunäiteid, kes tahab ise oma käega midagi wärwida.

Raamatu tellimised tulewad jaata Tallinna Maalritööliste ühinguks, Wäike Pärnu nr. 31.

Õieti oleks pidanud ettevõtjad korraldama nii oskuskurguseid kui ka trükkima käjiraamatu. Kuid neid huwitab nähtawasti ainult see, kuidas tööljelt enam wäljapressida, oskuse omandamine olgu tööliste enda asjaks. Neil asjaoludel pidi ametiühing, kes hoolitseb tööliskonna heafaeläigu eest, ka kutseoskuse lahendamise oma kätte wõtma. Loodame, et maalritöölistes oskamad jeda õieti hinnata ja liituvad oma ühinguga.

Teateid ametiühingutest.

Miks olen ametiühingu liige?

Sellepärast, et mul on julgust sammuda kaasa oma kaastöötajatega ja õiglaselt nõuda jeda, mis peab kuuluma meile.

Sellepärast, et ma tahan, et iga mees, iga naine ja iga noor saaks hää töötasu, hää toidu, hää riiduse ja küllaldaselt aega kõige jelle nautimiseks.

Sellepärast, et põlgan mustust ja rumalust ning piüan terwise ja teaduse poole.

Sellepärast, et pean enam lugu kärisel-

naud riietes awameelse iseloomuga inimesest, kui upjakast lollpeast, kel raha pangas.

Sellepärast, et ametiühinglast austawad kõik, wäljaarwaturid ka huwidewastased, waenlased, kelle seisukohad olenewad rahahuwist, mitte aga lastest südamest.

Sellepärast, et liikmemaksu tasudes olen weendunud, et see minu osake aitab ehk mõndagi ära teha meie üldise asja kasuks, et jelle abil saab ehk ärastoida nii mõnegi õnetu naise ja lapse pijsaraid.

Sellepärast, et olen ennem walmis wõit-

lema ühki waenlaste karja vastu, kui jätan ühfinda oma ametiwenna.

Sellepärast, et tahan enam leiba, enam elu ja vähem kurnamist.

Sellepärast, et tahan praegust ilmaforda, mis täis walet, illekohut, piina ja waewa asendada meega, mis rajatud ühiskajule, õigusele ja üldisele heaolule.

Tallinna rätsepatöölaliste organiseerimiskuu tulemusi.

Tallinna rätsepatöölaliste ametiühingu poolt väljakuulutatud organiseerimiskuu lõppes möödunud pühapäeval „Randorinis“ kokkukutsutud fihutuskoosolekuga, kus esines kõnelejana ins L. Johanson. Kõnet kuulati suure tähelepanuga ja sellele järgnesid elatwad läbirääkimised, mille kestes wõeti jona rätsepatöölaliste ellu puutuwate küsimuste üle. Muuseas mõisteti terawalt hukka tollide tõstmine, mis aitab suurendada rätsepatööstuses tööpuudust ja wastuwõetud resolutsioonis nõutakse tollide alandamist.

Organiseerimiskunuga wõib ametiühing jääda täiesti rahule, sest selle kestes on ühingu liikmete arv suurenenud 15% wõrra.

Tartu Puutöölaliste Ühingu üldkoosolek.

27. okt. s. a. peetud Tartu Puutöölaliste ühingu üldkoosolekust wõeti elawalt wja. Päewakorras olid elulised ja muudjed küsimused ühingu elus. Põhimõttelikult otsustati alates 1930. aastaga senist liikmemaksu tõsta ja alus panna streigi- ja tööpuuduse korral abiandmise kassadele. Wastawa kodukorra wäljatöötamiseks waliti 5-e liikmeline komisjon, kes oma töötulemused enne jõulu peetawale üldkoosolekule esitama peab. Sa-

muti töötatakse wälja matusekassa täpsem kodukord, kuna senini aeti kodusemalt läbi. Suurenew liikmete arv esitab ka suuremaid nõudeid

Olgu järelehojal mainitud usaldusmeeste tegevust, kes ühingu heaks käekäiguks waga palju suudawad teha. Usaldusmeesteks finnitati esialgu 6 jeltimseest.

Tartu töölisanemate nõukogu asutatud.

Käesolewa kuu esimestel päewadel peeti Tartus Töölisühingute Keskkliidu algatusel töölisanemate koosolek, kus käsitati töölisanemate ellu puutuwaid ja organiseerimisküsimusi. Üksmeelselt otsustati ellukutjuda töölisanemate nõukogu ja waliti esialgu 3-liikmeline juhatus, kes juba tegevusse on asunud. Juhatusse waliti: M. Laane — esimeheks, M. Stamberg — sekretäriks, M. Klussen — laekuriks. Juhatusse koosolekuid peetakse tarwiduse järele, üldnõukogu koosolekuid samuti, kuid vähemalt 1 kord kuus. — Kuna Tartus paljudes ettevõtetes töölisanemad waid nimeliselt on, samuti paljudes puuduwad, asetab juba ainult oma õiguste maksmapanemine, nii-palju kui see praeguse seaduse juures wõimalik, nõukogule suureid ulesanded.

Ametiühinglaste häälekandjat „Töölise Häält“

otsustati hiljuti peetud üldkoosolekul kõigile oma liikmeile alates 1930. aastast ühingu arwel tellida Tartu Puutöölaliste ühingu ja Tartu Rahatöölaliste ühijuse poolt. Sellele eeskujulikele algatusele järgnewad loodetawasti mitmed teised Tartu ühingud.

Juriidilist abi leiawad ametiühinglased E. T. Keskkliidu juures asutatud juriidilisest büroost. Ametiühingu liikmetele nõuandmine maksuta. Tallinn, Wäike Pärnu maantee 31.

Wastutaw toimetaja J. Piiskar.

Wäljaandja E. Töölisühingute Keskkliit.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, W. Pärnu mnt. 31.